

Ένας εναλλακτικός τρόπος προσέγγισης της Ποίησης αξιοποιώντας δημιουργικά τις Νέες Τεχνολογίες

Στυλιανή Δασκαλάκη

Εισαγωγή

Το ζητούμενο, εάν η λογοτεχνία μπορεί να αποδοθεί ψηφιακά, απασχόλησε και συνεχίζει να απασχολεί πολλούς ερευνητές (Νικολαΐδου, 2008). Εξαιτίας της ιδιαιτερότητας του γνωστικού και διδακτικού αντικειμένου, καθώς κινείται ανάμεσα στην επιστήμη και την τέχνη, η λογοτεχνία προβάλλει αντιστάσεις στην είσοδο των νέων τεχνολογιών. Η επιφυλακτική στάση απέναντι στις νέες τεχνολογίες της πληροφορίας και επικοινωνίας στην εκπαίδευση ΤΠΕ, οδήγησε μέχρι και σήμερα στη διαφοροποιημένη αντιμετώπιση των δυο γνωστικών αντικειμένων στην υποχρεωτική εκπαίδευση, ΥΕ. Ωστόσο παρόλη την αρνητική στάση, ερευνητές έδειξαν πως στα πλαίσια της σύγχρονης και συνεχώς εξελισσόμενης παιδείας και κοινωνίας, η αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών συμβαίνει προς όφελος της λογοτεχνίας, καθώς ικανοποιούνται σύγχρονοι διδακτικοί στόχοι που εκσυγχρονίζουν την εκπαίδευση. Λαμβάνοντας υπόψη τα ευοίωνα ευρήματα, στην παρούσα εργασία το ενδιαφέρον εξειδικεύεται και προσανατολίζεται στην Ποίηση. Κατόπιν βιβλιογραφικής αναδίφησης και έρευνας διαπιστώθηκε πως το έδαφος είναι παρθένο σε ό, τι αφορά το συγκερασμό της Ποίησης με τις Νέες Τεχνολογίες. Επομένως στόχος της παρούσας εργασίας είναι να παρουσιάσει στο αναγνωστικό κοινό τα πρώτα πορίσματα της πιλοτικής διερεύνησης που διεξήχθη σε μαθητές Ε΄ και Στ΄ δημοτικού, τα οποία επιβεβαιώνουν την ερευνητική υπόθεση πως *οι μαθητές δείχνουν περισσότερο ενδιαφέρον για την Ποίηση όταν τη συναντούν μέσα από παιγνιώδεις ψηφιακές δραστηριότητες, προγραμματισμένες σε διαδραστικά περιβάλλοντα μάθησης* (Δασκαλάκη, 2014).

1. Η Ποίηση μέσα από την οθόνη του Ηλεκτρονικού Υπολογιστή

Μέσα από τη βιβλιογραφική αναδίφηση διαπιστώθηκε πως πολλοί μελετητές συγκλίνουν στην άποψη πως οι μαθητές δεν αρέσκονται να διαβάζουν Ποίηση (Μαλαφάντης, 2005: 127-162, Andrews, 1991, Terry, 1974, Coles & Hall, 2002: 96-108). Οι προσωπικές διαπιστώσεις ενισχύουν την παραπάνω άποψη καθώς οι περισσότεροι μαθητές της ΥΕ στην

προσπάθεια να αιτιολογήσουν την αρνητική τους στάση καταθέτουν πως η Ποίηση είναι δυσνόητη, με δύσκολο λεξιλόγιο, «κοριτσιίστικη υπόθεση» και μακριά από τα προσωπικά τους ενδιαφέροντα. Αντιθέτως η σχέση των μαθητών της ΥΕ με τον Η/Υ αναπτύσσεται και εξελίσσεται άλλοτε εποικοδομητικά και άλλοτε εις βάρος της προσωπικότητας και συμπεριφοράς τους (Μπαμπινιώτης, 2000, Ζαράνης, 2001, Νικολαΐδου & Γιακουμάτου, 2001, Κεκές & Μυλωνάκου Κεκέ, 2011). Ωστόσο μέσα από την καθημερινή επαφή διαπιστώνεται πως οι μαθητές έλκονται από:

- Την εικόνα, τα ιδιαίτερα γραφικά, τα κινούμενα σχέδια και τα προσεγμένα εφέ.
- Τον ήχο, τα σύγχρονα ακούσματα, τους χιουμοριστικούς διαλόγους, τις μοντέρνες συνθέσεις και μελωδίες.
- Τα βίντεο, τη ζωντανή αναμετάδοση, τα τρισδιάστατα-διαδραστικά περιβάλλοντα ενασχόλησης και μάθησης, με προϋπόθεση το μη γραμμικό σχεδιασμό τους.
- Την ευκολία στην επικοινωνία, σύγχρονη και ασύγχρονη, τα δίκτυα κοινωνικής δικτύωσης και τα «chat forums».

Κατ' επέκταση εφόσον οι μαθητές έλκονται από τα πολυμέσα, αξιοποιήθηκαν όλα όσα έχουν να προσφέρουν οι νέες τεχνολογίες προς όφελος της Ποίησης. Έτσι χωρίς να υποβαθμίζεται το ποιητικό έργο, επιλεγμένα μέρη του, στίχοι και ολόκληρα αποσπάσματα αποδόθηκαν ψηφιακά μέσα από δραστηριότητες και παιχνίδια. Οι μαθητές-χρήστες μιας πιλοτικής-πολυμεσικής εφαρμογής επιχείρησαν να αποδώσουν το νόημα στο στίχο και να εμβαθύνουν, αφού προηγουμένως περιηγήθηκαν στην εφαρμογή και ακολούθησαν οδηγίες φύλλων εργασίας, ΦΕ (Δασκαλάκη, 2014). Ακολουθώντας συγκεκριμένη μεθοδολογία και με αφετηρία την ομαδική εργασία και συνεργασία, ξεκίνησε η πιλοτική διερεύνηση με στόχο να επιβεβαιωθεί ή όχι η ερευνητική υπόθεση. Στην παρούσα εργασία θα δοθούν δύο ενδεικτικά παραδείγματα εφαρμογής σεναρίου διδασκαλίας. Όπως θα φανεί και στη συνέχεια ως έργο επιλέχθηκε το Άξιον Εστί (1959) του Οδυσσέα Ελύτη (Ελύτης, 1959¹²), ενώ τα κριτήρια επιλογής του αιτιολογούνται μέσα από την περιγραφή της παιδαγωγικής σκοπιμότητας της κάθε δραστηριότητας-ψηφιακού παιχνιδιού.

2. Πιλοτική Διερεύνηση/Παράδειγμα 1^ο

Τίτλος Δραστηριότητας: *Το Άξιον Εστί μελοποιημένο, "Μελετώ, Ακούω και Τραγουδώ"*

- Παιδαγωγική Σκοπιμότητα Δραστηριότητας

Σύμφωνα με μελέτες που έχουν γίνει για τη διδακτική προσέγγιση της μελοποιημένης ποίησης, αναφέρεται πως η τελευταία μυεί τον αναγνώστη στη συναισθηματική ατμόσφαιρα του ποιήματος, ενώ παράλληλα προσφέρεται για την καλλιέργεια της συναισθηματικής αγωγής των νέων ανθρώπων. Το μελοποιημένο ποίημα-τραγούδι αποτελεί το κατάλληλο πεδίο για την ανίχνευση πολιτιστικών βιωμάτων, ενώ μεταδίδει πολιτικά και κοινωνικά μηνύματα (Περιοδικό Διαδρομές, 2011, Σεφέρης, 1984: 307). Οι μαθητές μέσα από την μελοποίηση του Άξιον Εστί έρχονται σε επαφή βιωματικά με την ιστορία του ελληνισμού στα χρόνια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, καθώς επίσης και με το θαύμα της αντίστασης και επιβίωσης του ελληνικού λαού.

Αρχικά οι μαθητές περιηγήθηκαν σε ένα ψηφιακό-διαδραστικό περιβάλλον που είχε τη μορφή ενός μουσικού κουτιού, όπως φαίνεται και στην εικόνα 1. Ακολουθώντας τις οδηγίες των ΦΕ και συνεργαζόμενοι με την ομάδα τους, οι μαθητές είχαν την ευχέρεια να ακούσουν όποιο απόσπασμα επιθυμούσαν από το Άξιον Εστί. Οι μαθητές δημιούργησαν φακέλους στην επιφάνεια εργασίας του Η/Υ τους και εκεί αποθήκευσαν τις πληροφορίες-εικόνες που συνέλεξαν από την πλοήγησή τους στο διαδίκτυο ή τις σημειώσεις που κράτησαν οι ίδιοι στο ψηφιακό τους σημειωματάριο. Ικανοποιώντας αρχικά *γνωστικούς στόχους* οι μαθητές ενημερώθηκαν για το μουσικοσυνθέτη Μίκη Θεοδωράκη και τη σχέση του με τον ποιητή. Έπειτα συνειδητοποίησαν πως με το λαϊκό του ορατόριο κατόρθωσε να κάνει το Άξιον Εστί του Οδυσσέα Ελύτη, οικουμενικό. Οι μαθητές κατόρθωσαν να εμβαθύνουν στη φραστική και ρυθμική λειτουργία της ποιητικής γλώσσας και σταδιακά οικειοποιήθηκαν το στίχο, το μέτρο, τη ρίμα, το ρυθμό, το μέλλος και τη χροιά του ακούσματος. Ενώ τραγουδούσαν επιλεγμένα αποσπάσματα επέστρεφαν με τη μνήμη τους στις εθνικές επετείους και στις σχολικές εορτές και κατανοούσαν τα αίτια επιλογής του κάθε αποσπάσματος. Επιπλέον αφού μελέτησαν έτοιμες πληροφορίες, πλοηγήθηκαν στο διαδίκτυο και επισκέφτηκαν προτεινόμενες βοηθητικές εφαρμογές (Δασκαλάκη, 2014), στιχούργησαν σε συνεργασία με την ομάδα τους, συνέθεσαν τη μελωδία σε προτεινόμενα προγράμματα και έφτιαξαν το δικό τους τραγούδι εμπνευσμένοι από το Άξιον Εστί του Οδυσσέα Ελύτη, ικανοποιώντας και εμπλουτίζοντας παράλληλα τους στόχους των Αναλυτικών Προγραμμάτων Σπουδών και του Διαθεματικού Ενιαίου Πλαισίου Προγραμμάτων Σπουδών, ΑΠΣ-ΔΕΠΠΣ για τη λογοτεχνία, τη γλώσσα, την ιστορία, τη μουσική και την πληροφορική. Οι μαθητές αντιλήφθηκαν πως οι τέχνες επικοινωνούν μεταξύ τους, ενώ μέσα από την προσωπική ενασχόληση και το παιχνίδι αναγνώρισαν τη σπουδαιότητα της μελοποιημένης ποίησης. Να αναφερθεί ακόμα πως οι μαθητές

ανταποκρίθηκαν και στους *συναισθηματικούς στόχους* του project καθώς με αφορμή το μελοποιημένο Άξιον Εστί, προβληματίστηκαν απέναντι σε ζητήματα πολιτικά, κοινωνικά, πολιτισμικά και ιστορικά την περίοδο συγγραφής του έργου, ενώ πραγματοποίησαν μία επικαιροποίηση. Τέλος στην προσπάθεια να ικανοποιηθούν και οι *ψυχοκινητικοί στόχοι* του project, οι μαθητές ασκήθηκαν τόσο στο χειρισμό εκπαιδευτικών λογισμικών όσο και στις κινήσεις του σώματός τους, καθώς συχνά από το μελοποιημένο στίχο γινόταν το πέρασμα στη θεατρική αναπαράσταση του.

Εικόνα 1:

Το Άξιον Εστί μελοποιημένο σε μορφή μουσικού κουτιού

➤ Η Μέθοδος

Η μέθοδος που υιοθετήθηκε για να ικανοποιήσει τους στόχους της πιλοτικής διερεύνησης ήταν η μέθοδος project (Χρυσάφιδης, 1998:17-91). Μέσα από τη συνεργατική, ερευνητική σχολική εργασία η μέθοδος εκτιμήθηκε ως η καταλληλότερη, καθώς αρχικά οριοθετεί μία πλήρης στρατηγική πορεία με σενάρια διδασκαλίας και φύλλα εργασίας. Έπειτα επιτρέπει στους μαθητές να αναπτύξουν γόνιμο εποικοδομητικό διάλογο πάνω στο επιλεγμένο θέμα. Η μέθοδος project παροτρύνει τους μαθητές να εργαστούν διαθεματικά και διεπιστημονικά, ενώ παράλληλα ενισχύει και τη διαφοροποιημένη διδασκαλία (Κοσσυβάκη, 1998: 266-285). Τέλος με τη συγκεκριμένη μέθοδο τίθεται σε εφαρμογή η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, ενώ οι ρόλοι

αλλάζουν (Ματσαγγούρας, 2000: 147-206). Έτσι ο εκπαιδευτικός επωμίζεται το ρόλο του βοηθού-καθοδηγητή, ενώ ο μαθητής εξελίσσεται σε ερευνητή καθώς ανακαλύπτει τη γνώση.

➤ Ο Χώρος

Ως χώρος αξιοποιήθηκε εναλλακτικά η αίθουσα διδασκαλίας αλλά και το εργαστήριο Η/Υ σχολείου βορείων προαστίων των Αθηνών. Το περιβάλλον ήταν οικείο και γνώσιμο στους μαθητές. Η παραπάνω διαπίστωση είχε ως επακόλουθο οι μαθητές να λειτουργήσουν με ελευθερία κινήσεων στο χώρο, με αυτονομία και ακολουθώντας τους δικούς τους ρυθμούς.

➤ Η Διάρκεια

Οι μαθητές καταπιάστηκαν με την επιλεγμένη δραστηριότητα στις ώρες τις Ευέλικτης Ζώνης. Να σημειωθεί ακόμα πως επρόκειτο για εξαθέσιο δημοτικό σχολείο, οπότε οι ώρες τις Ευέλικτης Ζώνης για μαθητές Ε΄ και Στ΄ δημοτικού υπολογίζονται σε δύο (2) την εβδομάδα. Το πρώτο στάδιο ερευνητικής διαδικασίας διήρκησε από το Μάρτιο έως τον Ιούνιο του 2011.

➤ Τα Πρόσωπα της Έρευνας

Με την επιλεγμένη δραστηριότητα εργάστηκαν δεκαεννιά (19) μαθητές Στ΄ δημοτικού και τέσσερις (4) μαθητές Ε΄ δημοτικού, συνολικά είκοσι τρεις (23) μαθητές. Σχηματίστηκαν δέκα ομάδες από δύο μαθητές, ενώ στην τελευταία συνεργάστηκαν τρεις μαθητές.

➤ Τα Ερευνητικά Εργαλεία

Ως ερευνητικά εργαλεία αξιοποιήθηκαν η *Συνέντευξη* και η *Παρατήρηση* (Τσιπλητάρης, 2011:82-124, 63-78), ενώ εξαιτίας του πιλοτικού χαρακτήρα της διερεύνησης, η ερευνήτρια και εκπαιδευτικός της τάξης συνυπολόγισε και το *ψηφιακό υλικό που δημιούργησαν οι μαθητές* καθώς καταπιάνονταν με τη συγκεκριμένη δραστηριότητα. Συνεπώς η ανταπόκριση των μαθητών στις προτεινόμενες δραστηριότητες των ΦΕ, συνέβαλε στη συγκέντρωση των πρώτων πορισμάτων για την επιβεβαίωση ή όχι της ερευνητικής υπόθεσης.

3. Πιλοτική Διερεύνηση/Παράδειγμα 2^ο

Τίτλος Δραστηριότητα: *Ελύτης-Ρωμανός-Κάλβος-Σολωμός-Παλαμάς-Λόρκα. Παιξε με τους στίχους*

➤ Παιδαγωγική Σκοπιμότητα Δραστηριότητας

Στην παραπάνω προτεινόμενη δραστηριότητα έχουν ενσωματωθεί στίχοι από την ενότητα της Γενέσεως του Άξιον Εστί. Οι μαθητές αφού μελέτησαν τους επιλεγμένους στίχους έμαθαν να ξεχωρίζουν τα δάνεια και τα διακείμενα (Κατσίκη-Γκίβαλου, 1998:15-28). Οι μαθητές ακολουθώντας ξανά τις οδηγίες των ΦΕ, μέσα από την εξάσκηση, τη δοκιμή και την

επανάληψη, ξεχώρισαν εκείνες τις λέξεις και εκφράσεις που παρέπεμπαν στα λόγια άλλων λογοτεχνών. Επίσης συνειδητοποίησαν πως η χρήση δανείων και διακειμένων από έναν ποιητή, οριοθετεί το ύφος και τον τρόπο γραφής του. Όσα περισσότερα τα δάνεια και τα διακειμένα τόσο πιο δύσκολη γίνεται η νοηματική εμβάθυνση στο στίχο και η αποκωδικοποίησή του. Η αναγνώριση των δανείων και διακειμένων απαιτεί προϋπάρχουσες γνώσεις οι οποίες σταδιακά καλλιεργήθηκαν στους μαθητές. Όμως τα πρόσωπα τις έρευνας έμαθαν να διακρίνουν την πολυσημία στο στίχο μέσα από ένα ψηφιακό παιχνίδι που έχει τη μορφή «μήνυμα σε μπουκάλι», ενώ προγραμματισμένη δραστηριότητα έχει τα χαρακτηριστικά ενός λογισμικού drag and drop, όπως φαίνεται και στην εικόνα 2.

Εικόνα 2:

Δραστηριότητα Drag and Drop για την ενότητα της Γένεσεως του Άξιον Εστί

Ακολουθώντας οδηγίες ΦΕ και συνεργαζόμενοι με την ομάδα τους, οι μαθητές αντιστοίχησαν τους στίχους από το Άξιον Εστί του Οδυσσέα Ελύτη με τον κατάλληλο λογοτέχνη, το όνομα του οποίου αναγράφεται στο εικονιζόμενο μπουκάλι. Για παράδειγμα ο στίχος «Αμίλητοι δυο δάχτυλα πάνω στη λαβή εδώ και αιώνες..» (ύμνος Ζ', Γένεσις, Άξιον Εστί), παραπέμπει στους *Ελεύθερους Πολιορκημένους* του Δ. Σολωμού (Σολωμός, 1990). Στη συνέχεια οι μαθητές πλοηγήθηκαν στο διαδίκτυο, σε προεπιλεγμένες σελίδες που τους δόθηκαν μέσα από τα ΦΕ και

συγκέντρωσαν πληροφορίες για τον κάθε λογοτέχνη, ενώ επισκέφθηκαν και προτεινόμενο βοηθητικό πρόγραμμα για ακόμα μεγαλύτερη βοήθεια. Ακόμα οι μαθητές αναζήτησαν ανθολογίες των επιλεγμένων ποιητών με στόχο να εντοπίσουν τις δάνειες λέξεις. Ως δραστηριότητα επέκτασης αξιοποίησαν τα δάνεια και τα διακείμενα και συνέθεσαν νέες προτάσεις και παραγράφους σε συνδυασμό με το καθημερινό τους λεξιλόγιο. Η τελευταία δραστηριότητα ικανοποιεί και τους στόχους των ΑΠΣ για τη γλώσσα, λογοτεχνία, ενώ η προτεινόμενη ψηφιακή δραστηριότητα εμπλουτίζει παράλληλα τους στόχους των ΑΠΣ για την Πληροφορική. Προς αποφυγήν επανάληψης να σημειωθεί επιγραμματικά πως οι μαθητές ανταποκρίθηκαν στους γνωστικούς, συναισθηματικούς και ψυχοκινητικούς στόχους της προτεινόμενης δραστηριότητας, έμαθαν για τα δάνεια και διακείμενα, ενώ παράλληλα έπαιξαν.

➤ Η Μέθοδος

Στη δεύτερη προτεινόμενη δραστηριότητα αξιοποιήθηκε ξανά η μέθοδος project. Οι μαθητές εργάστηκαν ομαδοσυνεργατικά, δύο μαθητές ανά Η/Υ. Όσο διήρκεσε το project οι μαθητές αντάλλασσαν συνεχώς απόψεις, επικοινωνούσαν και συχνά συγκρούονταν, διαδικασία που οδηγούσε στην επιβεβαίωση των αρχικών τους απόψεων ή στην άρση τους.

➤ Ο Χώρος

Οι μαθητές εργάστηκαν στη βιβλιοθήκη του σχολείου και στο εργαστήριο Η/Υ, το οποίο κατόπιν αναζήτησης βοηθών και συνεργατών από το χώρο της πληροφορικής, εξοπλίστηκε επαρκώς.

➤ Η Διάρκεια

Να αναφερθεί πως και η δεύτερη προτεινόμενη δραστηριότητα ολοκληρώθηκε κατά τη διάρκεια του πρώτου σταδίου ερευνητικής διαδικασίας, Μάρτιος-Ιούνιος 2011.

➤ Τα Πρόσωπα της Έρευνας

Οι είκοσι τρεις (23) μαθητές της Ε΄ και Στ΄ τάξης που εργάστηκαν με την μελοποιημένη ποίηση, εργάστηκαν και με τα δάνεια στο Άξιον Εστί του Οδυσσέα Ελύτη.

➤ Τα Ερευνητικά Εργαλεία

Αντίστοιχα, τα πρώτα πορίσματα της πιλοτικής διερεύνησης συγκεντρώθηκαν αξιοποιώντας ερευνητικά εργαλεία όπως η *Παρατήρηση*, η *Συνέντευξη* και το *Ψηφιακό Υλικό που διαμόρφωσαν οι μαθητές*. Το αναγνωστικό κοινό μπορεί να μελετήσει αναλυτικά τη δουλειά των μαθητών μέσα από την προτεινόμενη βιβλιογραφία και τις παραπομπές στην παρούσα εργασία (Δασκαλάκη, 2014).

4. Τα Πρώτα Πορίσματα της Πιλοτικής Διερεύνησης

Αφού ολοκληρώθηκε η πιλοτική διερεύνηση, η ερευνήτρια και εκπαιδευτικός εκτίμησε πως η ανταπόκριση των μαθητών στις προτεινόμενες δραστηριότητες και στους στόχους του project ήταν **θετική** καθώς:

➤ Επιβεβαιώθηκε η Ερευνητική Υπόθεση

Όπως φάνηκε μέσα από την επαφή με τις προτεινόμενες ψηφιακές δραστηριότητες και τα παιχνίδια, οι μαθητές έδειξαν περισσότερο ενδιαφέρον για την ποίηση, ενώ σταδιακά η αρνητική προδιάθεση αντικατεστάθη από την ενεργός δράση, τη συμμετοχή και το αυξανόμενο ενδιαφέρον για το Άξιον Εστί του Οδυσσέα Ελύτη. Τα πρόσωπα της έρευνας αυτενέργησαν και παράλληλα συνεργάστηκαν προκειμένου να συγκεντρώσουν πληροφορίες για το έργο Άξιον Εστί, τον ποιητή Οδυσσέα Ελύτη, το μουσικοσυνθέτη Μ. Θεοδωράκη και τις σημαντικές προσωπικότητες της λογοτεχνίας, που ενσωματώθηκαν ως δάνεια-διακείμενα στο σώμα του ποιήματος. Οι μαθητές καταπιάστηκαν με την ποίηση εκτός σχολικού ωραρίου, καθώς έπαιζαν με τις προτεινόμενες δραστηριότητες τα απογεύματα και επικοινωνούσαν με την ομάδα και την εκπαιδευτικό για πληροφορίες και οδηγίες. Παράλληλα εξοικειώθηκαν με χρήσιμα εκπαιδευτικά λογισμικά και πολυμεσικές εφαρμογές, ικανοποιώντας τους στόχους των ΑΠΣ-ΔΕΠΠΣ για πληροφορικό αλφαριθμητισμό και πολυτροπικότητα. Ωστόσο το σημαντικότερο κέρδος εκτιμάται να είναι το γεγονός πως μαθητές Ε΄ και Στ΄ δημοτικού εμβάθυναν νοηματικά σε ένα έργο τέχνης που υπό διαφορετικές συνθήκες μπορεί να μην το προσέγγιζαν. Σε αυτό το εγχείρημα αξιοποιήθηκαν δημιουργικά οι νέες τεχνολογίες αποδεικνύοντας πως και στο χώρο της Ποίησης έχουν πολλά να προσφέρουν.

➤ Ανταποκρίθηκαν στη Μέθοδο Project

Κατά τη διάρκεια διεξαγωγής της πιλοτικής διερεύνησης απεδείχθη πως οι μαθητές εργάστηκαν ομαδοσυνεργατικά με μεγάλη προθυμία, ενώ συχνά σύγκριναν με την παραδοσιακή-δασκαλοκεντρική μέθοδο διδασκαλίας. Οι μαθητές καταμέρισαν ρόλους, ανέλαβαν πρωτοβουλίες, καλλιέργησαν τη δημιουργική τους φαντασία και το ταλέντο τους στη μουσική. Παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες και προβλήματα συμπεριφοράς ενσωματώθηκαν στα πλαίσια της ομάδας. Έπειτα σε αρκετές περιπτώσεις τα πρόσωπα της έρευνας ανέλαβαν πρωτοβουλία και αναδιαμόρφωσαν τα ΦΕ ή προσέθεσαν δικές τους δραστηριότητες. Ακολουθώντας τις οδηγίες της μεθόδου οι μαθητές παραδέχθηκαν πως η ποίηση δεν είναι δύσκολη αρκεί να την

προσεγγίζουν με τον κατάλληλο τρόπο. Οι νέες τεχνολογίες παρέχουν τα κατάλληλα εργαλεία.

➤ Ανταποκρίθηκαν στα Ερευνητικά Εργαλεία

Το γεγονός πως τα πρόσωπα της έρευνας ανταποκρίθηκαν στη διαδικασία της *συνέντευξης* φάνηκε αρχικά από τις ουσιαστικές απαντήσεις που έδιναν σε ερωτήματα κλειστού και ανοικτού τύπου. Έπειτα θέλησαν να συντάξουν δικά τους ερωτήματα και ανέλαβαν με έκδηλο ενθουσιασμό το ρόλο του δημοσιογράφου, όταν έπαιρναν συνεντεύξεις από φίλους, συγγενείς και εκπαιδευτικούς με θεματολογία από το project. Πολλοί μαθητές ασκήθηκαν και στην *παρατήρηση*-τη μη λεκτική συμπεριφορά (Βρεττός, 2002:57-206), τις κινήσεις του σώματος, τα σχόλια, τους προβληματισμούς και τις επιτυχίες, καθώς τις κατέγραφαν ερασιτεχνικά στα σημειωματάρια τους προκειμένου να συγκρίνουν τις αρχικές με τις τελικές απόψεις τους για την ποίηση. Έπειτα το *ψηφιακό υλικό που έδωσαν οι μαθητές* συναπαρτίζεται από στιχουργία με ομοιοκαταληξία και μοντέρνα γραφή, συνθέσεις μουσικές, παραγωγή γραπτού λόγου με χρήση ιδιωματικού λεξιλογίου, καθώς και δραματοποιήσεις αποσπασμάτων. Η συλλογή των πρώτων πορισμάτων υποδεικνύει την κινητοποίηση του ενδιαφέροντος των μαθητών για την ποίηση όταν τη συναντούν μέσα από προτεινόμενες, πιλοτικές-πολυμεσικές εφαρμογές.

➤ Ανταποκρίθηκε η σχολική κοινότητα και το ευρύτερο οικογενειακό περιβάλλον

Ολοκληρώνοντας αξίζει να αναφερθεί πως η σχολική κοινότητα εκτίμησε το εγχείρημα και αναγνώρισε τη συμβολή των Νέων Τεχνολογιών προς όφελος της Ποίησης. Συνάδελφοι εκπαιδευτικοί αλλά και γονείς συναίνεσαν πως πρόκειται για έναν εναλλακτικό τρόπο προσέγγισης της ποίησης που παρέχει πολλά κίνητρα μάθησης στα παιδιά, εμπλουτίζει τις γνώσεις τους, τα ευαισθητοποιεί και τα ανάγει σε δυναμικές προσωπικότητες με αυτενέργεια, ήθος και αξιοπρέπεια (Τζάνη, 1998, Τζάνη, 2006).

5. Επίλογος

Στα πλαίσια ενός κοινωνικού και εκπαιδευτικού περιβάλλοντος τεχνολογικά εξελισσόμενου και με στόχο την καλλιέργεια του κριτικά σκεπτόμενου, δημιουργικού ανθρώπου, η είσοδος των νέων τεχνολογιών, ήδη από την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, κρίθηκε αναγκαία (Derover, 2000, Κόμης, 2008:6-434). Ο τεχνολογικός εκσυγχρονισμός και εξοπλισμός, το κατάλληλα καταρτισμένο και επιμορφωμένο προσωπικό, καθώς και η πληθώρα των εκπαιδευτικών πακέτων και λογισμικών, υπόσχονται να

προετοιμάσουν το μαθητή για την κοινωνία του μέλλοντος. Όμως δημιουργικός είναι ο σκεπτόμενος άνθρωπος. Ο άνθρωπος που δείχνει σεβασμό στη φύση, στις αξίες, στην παράδοση, στην ιστορία και στον ελληνικό πολιτισμό. Ο εναλλακτικός τρόπος προσέγγισης της Ποίησης, αξιοποιώντας δημιουργικά τις Νέες Τεχνολογίες, στοχεύει στον σκεπτόμενο άνθρωπο και θέτει τις τεχνολογίες πληροφορίας και επικοινωνίας στην εκπαίδευση, στην υπηρεσία της Ποίησης.

Βιβλιογραφία

- Andrews, R. (1991). *The problem with poetry*. Milton Keynes: Open University Press
- Βρεττός, Ι., & Καψάλης, Αχ. (2002). *Μικροδιδασκαλία και άσκηση διδακτικών δεξιοτήτων*. Αθήνα: Ατραπός
- Coles, M., & Hall, C. (2002). *Gendered readings: Learning from children's reading choices*. *Journal of Educational Research*, 66, 2002
- Δασκαλάκη, Σ. (2014). *Η δημιουργική αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών για τη διδασκαλία της λογοτεχνίας στην υποχρεωτική εκπαίδευση. Το Άξιον Εστί του Οδυσσέα Ελύτη*. Διδακτορική Διατριβή. Αθήνα
- Depover, C. (2000). «Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση». Β. Κόμης (Επιμέλεια). 2^ο Πανελλήνιο Συνέδριο. Πάτρα 8-10 Οκτωβρίου
- Ελύτης, Ο. (1959¹²) *Το Άξιον Εστί*. Αθήνα: Ίκαρος
- Ελύτης, Ο. (2004). *Ανοιχτά Χαρτιά*. Αθήνα: Ίκαρος
- Ζαράνης, Ν. (2001). *Δραστηριότητες με εκπαιδευτικό λογισμικό και φύλλα εργασίας για τις ενότητες της Γεωμετρίας στην Α' τάξη του Γυμνασίου*. Στο 1ο Συνέδριο για την Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην διδακτική τάξη - Εκπαιδευτικό Λογισμικό και Διαδίκτυο. Πρακτικά Α' Πανελληνίου Συνεδρίου. ΥΠΕΠΘ, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Ι.Τ.Ε., Σύρος, 138-152
- Κατσίκη-Γκίβαλου, Α. (1998). *Φιλολογικές Διαδρομές Β'*. Αθήνα: Πατάκη
- Κεκές, Ι. & Μυλωνάκου Κεκέ, Η. (2001). *Διαδίκτυο (Internet) και μάθηση: Οι στρατηγικές για την «πλοήγηση» και η διδακτική τους αξία*. Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων, 5, 92, 113
- Κόμης, Β. & άλ.. (2008). *Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών στη χρήση και Αξιοποίηση των ΤΠΕ στη Διδακτική Πράξη*. Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα Κέντρα Στήριξης Επιμόρφωσης. Τεύχος 2: Κλάδοι ΠΕ60/ΠΕ70. Πάτρα: ΥΠ.Ε.Π.Θ., Π.Ι., Ε.Α.Ι.Τ.Υ.
- Κοσσυβάκη, Φ. (1998). *Κριτική Επικοινωνιακή Διδασκαλία, Κριτική Προσέγγιση της Διδακτικής Πράξης*, Παιδαγωγική σειρά, Αθήνα, Εκδόσεις GUTENBERG, 1998
- Μαλαφάντης, Κ. (2005). *Το παιδί και η ανάγνωση*. Αθήνα: Γρηγόρη

- Ματσαγγούρας, Η. (2000). *Ομαδοσυνεργατική Διδασκαλία και Μάθηση*. Αθήνα: Γρηγόρη
- Ματσαγγούρας, Η. (2000). *Θεωρία της Διδασκαλίας, Η προσωπική θεωρία ως πλαίσιο στοχαστικο-κριτικής ανάλυσής, Παιδαγωγική Σειρά, Αθήνα, Εκδόσεις Gutenberg*
- Μπαμπινιώτης, Γ. (3/12/ 2000). *Νέες Τεχνολογίες και ποιοτική παιδεία. Το Βήμα, Β14*
- Νικολαΐδου, Σ., & Γιακουμάτου, Τ. (2001). *Διαδίκτυο και Διδασκαλία*. Αθήνα: Κέδρος
- Περιοδικό, Διαδρομές. (2011). *Στο χώρο της λογοτεχνίας για παιδιά και νέους. Διδακτική της λογοτεχνίας και εφαρμογές στο σχολείο. Στο Ελκτονήσι: Η μουσικότητα της ποίησης του Οδυσσέα Ελύτη και η διδακτική της αξιοποίηση. Εκδότης: Αναγνωστόπουλος Βασίλης, Τεύχος 102, Περίοδος Γ', Καλοκαρινή, σ. σ. 6-18.*
- Ράπτης, Α., & Ράπτη, Α. (1999). *Πληροφορική και Εκπαίδευση, Συνολική Προσέγγιση. τόμ. Α'.* Αθήνα: Α. Ράπτης
- Σεφέρης, Γ. (1984). *Δοκιμές, τ' Α'.* Αθήνα: Ίκαρος
- Σολωμός, Δ. (1990). *Ποιήματα και Πεζά.* Αθήνα: ΕΞΑΝΤΑΣ
- Terry, A. C. (1974). *Children's poetry preferences: A national survey of upper elementary grades.* Urbana, IL: National Council of Teachers of English
- Τζάνη, Μ. (1998). *Το ιδεολογικό μήνυμα του ελληνισμού στην αγωγή του ανθρώπου.* Αθήνα: Γρηγόρη
- Τζάνη, Μ. (2006). *Η ελληνική πρόταση για το σχολείο του μέλλοντος, Πιλοτικό Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο.* Θεσσαλονίκη: Ερωδιός
- Τσιπλητάρης, Φ., Α. (2011). *Δέκα παραδείγματα Μεθοδολογίας Επιστημονικής Έρευνας, Από τη θεωρία στην πράξη,* Αθήνα, Εκδόσεις Διάδραση
- Χρυσ αφίδης, Κ. (1998). *Βιωματική-Επικοινωνιακή Διδασκαλία, Η Εισαγωγή της Μεθόδου Project στο Σχολείο,* Παιδαγωγική σειρά, Αθήνα, Εκδόσεις GUTENBERG, 1998

Abstract

Within a technologically evolving society, education parties decide together how education must keep pace with the progress and incorporate already from primary education to new technologies. The daily dialogue with pupils in compulsory education becomes constructive as it turns out that students are fans of new technologies. This attitude of pupils must be feedback to teachers to integrate new digital tools in their teaching work. But, even if in the field of science steps have been made towards technological modernization and information literacy, that is not the case with literature. Therefore, the same students who like to play before the computer refuse to engage, for example, with poetry. This work highlights an alternative way of approaching poetry, drawing creatively everything the new technologies have to offer. The audience will see through the first results of a pilot investigation on primary education students of the fifth and sixth grade, that children can love literature and especially poetry, if an appropriate way is found. In the present work, are given two examples of digital activities with themes from *Axion Esti* by Odysseus Elytis (1959), while through the application of a specific methodology followed gradually, we confirmed the hypothesis that the blending of new technologies with literature-poetry is possible.

Keywords: primary education, poetry, new technologies, pilot investigation.

Στυλιανή Δασκαλάκη

Εκπαιδευτικός, Διδάκτωρ του Π.Τ.Δ.Ε. Αθηνών, Ε.Κ.Π.Α.

ΜΔΕ Λογοτεχνίας στο Π.Τ.Δ.Ε. Αθηνών, Ε.Κ.Π.Α.

Μ.Δ.Δ.Ε. Αθηνών, (Γενική Αγωγή)

Δ/νση: Πάργας 1 Χαλάνδρι, Αθήνα Τ.Κ. 15234

Τηλ.210-6843153

Email: st.daskalaki@gmail.com